

Historische dorpskilometers met informatiebordjes

“Zichtbaar Duivendrecht” Wandel-Fiets Route

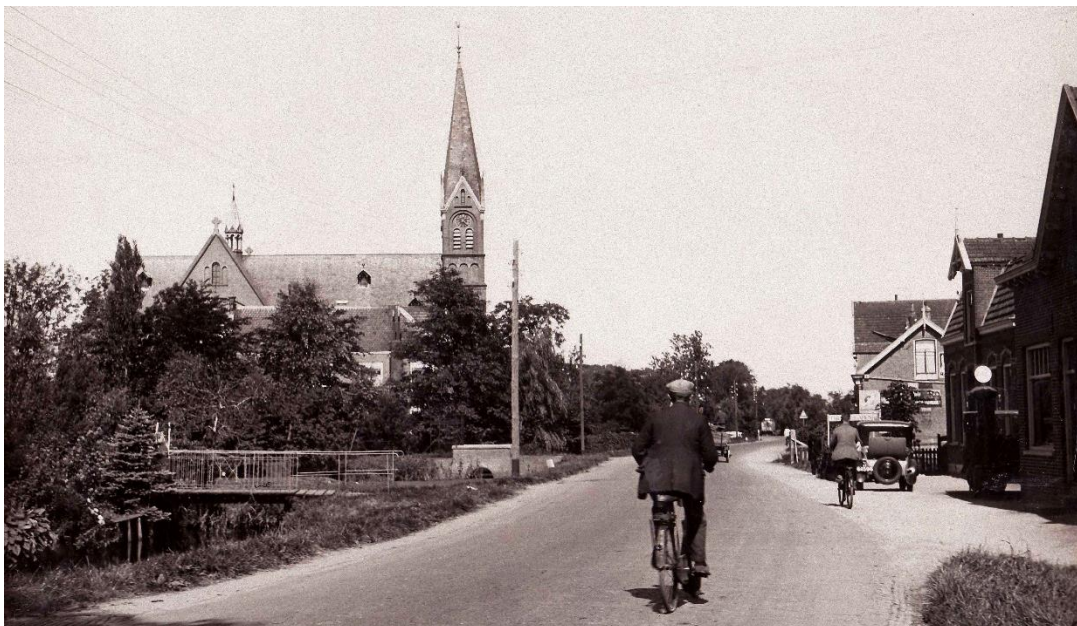
Welkom in Duivendrecht

De oorsprong van de naam Duivendrecht stamt uit het middeleeuws Latijn: "due vene trajectum" wat zoveel betekent als twee wateren met een doorwaadbare plaats.

Plusminus 1000 jaar geleden vestigden de eerste bewoners zich in Amstelland. De Bisschop van Utrecht was heer en meester over dit gebied, maar liet het bestuur over aan de Heren van Aemstel, die in zijn dienst stonden. Vanaf het midden van de 14e eeuw kregen de graven van Holland het voor het zeggen in deze streek. Het was hier destijds moerassig met visserij, kleinschalige landbouw en wat ambachtelijke nijverheid als middelen van bestaan. Het traject Amsterdam-Utrecht via Duivendrecht werd veelvuldig gebruikt. Vandaar dat er al zeker sinds de 17e eeuw een uitspanning bij de Duivendrechtse brug was. Naast wat kleine nering bestond de bebouwing tot 1920 vooral uit boerderijen.

Later werd het dorp geliefd als rustige woonplaats voor mensen met werk in de stad. Na 1960 nam de bebouwing zulke vormen aan dat veel van het oorspronkelijke verdween evenals het agrarische karakter van het dorp.

Wandelroute: om u te laten zien wat er van het oude Duivendrecht rest, is er een historische bordjesroute. Deze begint hier bij de pastorie naast de kerk en eindigt bij de Molenkade. Het traject is inclusief terugwandeling plusminus 4 km lang. Een plezierige tocht door Duivendrecht.

“Zichtbaar Duivendrecht”

Startpunt het NS-station Duivendrecht (1993)

Uitgang Rijkswaterstaatweg volgen. Vanaf dit hoge punt een fraai uitzicht over wat eens de lintbebouwing Duivendrecht was, een buurtschap met de mogelijkheid tot de "overvaart" van twee wateren, twee "verkeersaderen" (vene betekent aderen) in een moerassig gebied, de drukke route Amsterdam-Utrecht.

Dat verklaart de oude naam: "**due vene trajectum**".

Sinds 1843 bestaat de "ijzeren weg", ongeveer dezelfde route, per spoor.

Beneden aan de trap treft u op het grote bord informatie aan over de wandelroute.

Links ***bordje 1 en 2***

Pastorie en de Sint Urbanuskerk, Rijkswaterstaatweg 232

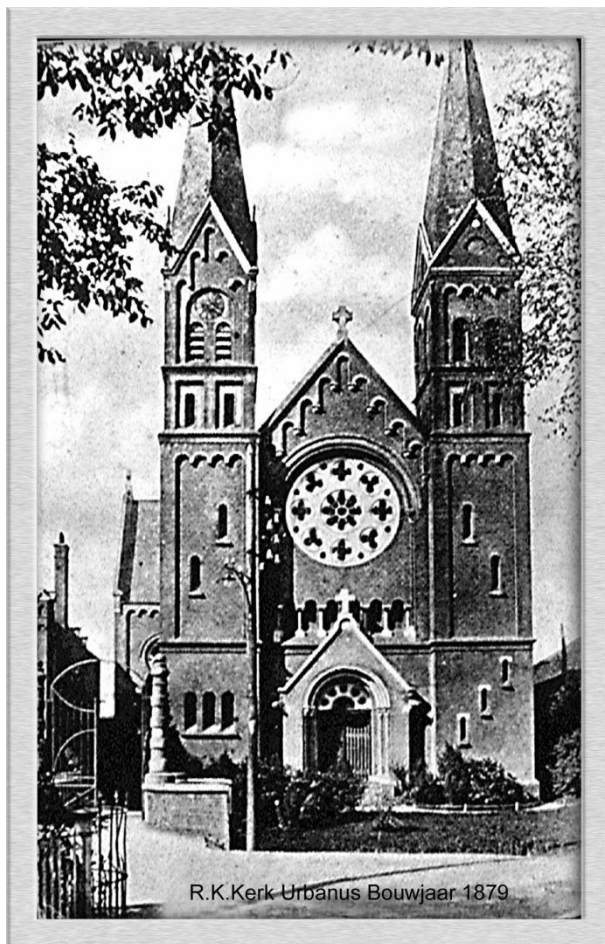
De naam Sint Urbanus is verbonden met meerdere kerken in het Amstelland.

Urbanus I was van 222-230 bisschop van Rome (later zeggen we paus): hij beschermde de adel en bevorderde de wijnbouw (voor de eucharistieviering).

De Heren van Aemstel, slechts dienstmannen van de Utrechtse bisschop, kozen hem als hun heilige omdat ze zelf niet van adel waren. Bovendien gingen zij op kruistocht, aangemoedigd door paus Urbanus II (1096).

Pastorie en kerk in eclectische bouwstijl, met nadruk op het neo-romaanse element van architect Asseler. Het oudste kapelletje met torentje stond op de plek van de pastorie. In 1843 werd onder

supervisie van Rijkswaterstaat aldaar een kerk gebouwd. Delen van de oude muren zijn bewaard gebleven, te zien bij de ronde ramen in de rechter zijmuur van de pastorie, aan de kant van de kerk.

Met het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in 1853 kon de parochie vrijelijk besluiten een kerk te bouwen. In 1879 werd deze kerk geconsacreerd. De gevel van de pastorie is net zo oud als de kerk en toen is ook de verbinding tussen pastorie en kerk geconstrueerd. Sinds 1461 eucharistieviering; in de tijd na de reformatie (plusminus 1580), toen de Rooms-katholieken niet openlijk hun

geloof konden belijden en vele schuilkerken ontstonden, werd er in dorpen rond Amsterdam, zoals Duivendrecht druk gekerkt, gedoopt en getrouwd. Hier werd niet begraven wegens de drassige grond. De pastoors hebben hun uiterste best gedaan om spoorwegen en station op afstand van kerk en pastorie te houden. De kerk was omringd door boerderijen, die verpacht werden: kerkboerderijen, ooit door nalatenschap of als geschenk in eigendom van de kerk gekomen. Om het onderhoud en de nieuwbouw voor de kerk te betalen werden boerderijen verkocht. Nog later werden veel boerderijen, veelal 18^e -eeuwse, afgebroken ten behoeve van woningbouw en bedrijfsterreinen. Ongeveer waar nu in de Venserpolder station Strandvliet gesitueerd is, stond tot 1972 een monumentale boerenhofstede met dezelfde naam, vergelijkbaar met de op een andere plaats herbouwde boerenhofstede Bijlmerlust.

Links ***bordje 3 en 4***

Wintershoven, Rijksweg 226
Antoniushoeve, Rijksweg 228

Als u met uw gezicht richting boerderijen staat, ziet u links de Antoniushoeve uit 1889 en rechts de Sophia's hoeve (thans Wintershoven) uit 1883, twee gespiegelde boerderijen, d.w.z. de

hoeves zijn elkaars spiegelbeeld. Het ensemble is in 2003, het jaar van de boerderij, tot rijksmonumenten verklaard. Let op de kaaskelder-ramen van de linkse van de twee. Dat is de "rijkste" boerderij van een Rooms-katholieke familie. Het roosvenster in die boerderij aan de kant van de kerk, is een modesnuffje uit die tijd. De "eenvoudige" hoeve rechts had destijds een Protestantse eigenaar, en is grondig gerenoveerd. Kijkt u naar het weidegebied achter

de boerderijen, zich uitstrekkend tot aan de spoordijk. Zo zag het er uit in de oude tijd, toen eerst Rembrandt, later Jacob Olie en Mondriaan hier hun inspiratie vonden voor hun kunstwerken.

Links ***bordje 5***

Op nummer 222 begint een rijtje huizen uit plusminus 1900. In het linkse huis was ooit een groentewinkeltje gevestigd met de eerste schrapmachine. In deze destijds vier oude huizen woonden grote families met soms een klein winkeltje of werkplaatsje annex.

Rechts In het plantsoentje een bankje met de eerste steen van de rooms-katholieke S. Joannesschool, die tegenover de kerk lag.

Rechts ***bordje 6***

Eetcafé Lotgenoten
Rijksweg 215

Eetcafé Lotgenoten, al in de 18e eeuw een bekend etablissement. In een doorreisgebied als Duivendrecht wemelde het vroeger

van cafeetjes, uitspanningen, wagenmakers, een smid, een kattenkroeg (melksalon), etcetera. Wie een sterk watertje wilde drinken kon terecht bij de flessiaen, meestal iemand in een woonhuis met vergunning: dorstige reizigers te laven langs de lange toen nog zo genoemde Duivendrechtse Laan (met slotjes aan weerskanten). Sinds 1923 heet het hier Rijksstraatweg: een uniek voorbeeld van 20ste -eeuwse architectuurvormen.

Links ***bordje 7***

Mijn Genoegen, Rijksstraatweg 186

Boerderij **Mijn Genoegen** ca 1800 (?) met een monumentale oprijlaan, 'de poort' genoemd, de schapjes in de wei; vroeger voornamelijk koeien vanwege de melkvoorziening van Amsterdam. De boerderijen hier hebben alle drie een groot winter- en een zomerhuis. Traditie was met de lente het winterhuis schoon en wonen in het kleinere zomerhuis. Men was toch lange dagen buiten.

Rechts Forensenhuizen, gebouwd eind jaren twintig; steeds meer 'import' vestigde zich in Duivendrecht.

We passeren de spoorwegovergang van het oude goederenspoor. Nu: links een busbaan met het veenweidegebied ***bordje 8*** in de bizarre combinatie met het ultramoderne station. Het tweede weidebankje met een mooi uitzicht is een herinnering aan de laatste boer van Duivendrecht. Als u naar de Rijksstraatweg terugloopt ziet u de sportvelden rechts en in de verte Diemen. Loop of fiets verder door langs de Rijksstraatweg.

Links ***bordje 9 en 10***

Kleine Kerk, Rijksstraatweg 129

d'Oude School, Schoolpad 1-2 (achter de kerk).

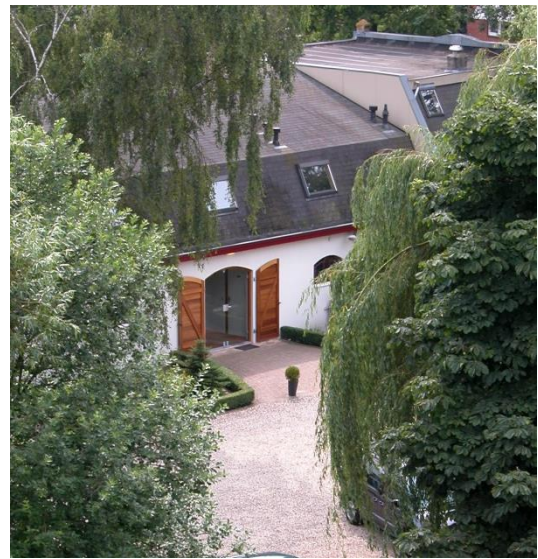

Het grote mooie huis naast het kerkje werd vroeger bewoond door het 'Hoofd der Christelijke School'. Aan de overkant in het gangetje tussen het rode flatgebouw en het PEN-huisje (met twee kleurige in keramiek afgebeelde gevelstenen "haan" en "hond") staan nog een gevangeniscelletje, waarin dronkenlappen en onverlaten opgesloten konden worden. En de allereerste brandweerkazerne van het dorp.

Rechts ***bordje 11***

Groot Giessenhof, Rijksstraatweg 125

In de volksmond heette deze boerderij naar de eigenaar: Hooiveld. De familie Mattijsen, die hier haar bedrijf gevestigd heeft, verdient de eer zoveel mogelijk het beeld van de boerderij zoals het ooit was in tact gelaten te hebben. Deze boerderij completeert het viertal dat over is van de negentien (!) boerderijen, die agrarisch Duivendrecht rijk was.

Links ***bordje 12***

Café Brugzicht, hoek Rijksstraatweg Kloosterstraat 1

Café Brugzicht herinnert aan de oude tijden, omdat na het passeren van een soms gevaarlijke waterovergang of gammele brug, een borreltje gedronken werd op de goede oversteek. Hier zou ooit iemand héél veel **duiven** gehouden hebben. De brug was een belangrijke verbinding met Amsterdam. In 1787, toen de Pruisen in deze streken op oorlogspad waren, hield een groep soldaten onder bevel van de beroemde - uit Hattem afkomstige - generaal Daendels alhier stand: **Dapper Duivendrecht**. De batterij, een geschutseenheid, stond hier opgesteld.

Ook in de Tweede Wereldoorlog was de brug een schakel in de controleposten rond Amsterdam. Menigeen kreeg hier moeilijkheden met de Duitse bezetter of moest zijn moeizaam bijeen vergaard voedsel afstaan.

Eerst nu linksaf de Kloosterstraat in.
Aan het eind ***bordje 13***

Michaëlbeeld, Aan het einde van de Kloostersingel

U staat nu bij het beeld dat herinnert aan het Clarissenklooster. Het is de heilige aartsengel Michaël, die waakte boven de poort van het klooster over de congregatie en het dorp. De moeder-overste hechtte veel waarde aan zijn

bescherming. Het beeld werd na de oorlog ter dankbare herinnering geplaatst, omdat de gebeden verhoord werden: klooster en dorp waren gespaard voor het allerergste. De nonnen kwamen zelden buiten; alleen met de verkiezingen, in een geblindeerde auto, zwaar gesluierd en onder begeleiding.

Terug naar Brugzicht, de Rijksstraatweg oversteken en onder de brug, vóór het water van de Weespertrekvaart naar rechts, weer onder een brug door, de weg recht oversteken en de trap af naar de Molenkade.

Molenkade bordje 14

Hier was ooit het haventje met de bijbehorende drukte van laden en lossen. 's Zomers leek het er op een echt zwembad waarbij de dukdalven fungeerden als springplanken. Let u eens op de wonderlijke verzameling architectonische curiosa alhier bijeengebracht. In vergelijking met de Rijksstraatweg en omgeving een heel verschil. Een apart buurtje omringd door allerlei bedrijven. Vroeger stonden hier veel molens om de polders droog te houden.

Vensermolen bordje 15

Eén molen uit 1734 staat er nog: aan het eind van de 500 meter lange Molenkade, vlak voor Diemen. Wieken en kap zijn van dit Rijksmonument af. Aan de Weespertrekvaart loopt de Molenkade richting Diemen en de Duivendrechtse Kade richting Amstelstation. Aan de Duivendrechtse kade ligt o.a. Cinetone (ooit het Nederlandse Hollywood) en verder weg torenen heel hoog de wolkenkrabbers aan de Omval, tot 1922 gebied van Ouder-Amstel.

Molenkade

Michaëlbeeld

Vensermolen

Café Brugzicht

Kleine kerk, d'Oude
School

Groot Giessenhof

Weidegebied

Mijn Genoegen

Winkelnering

Wintershoven

Anthoniushoeve

Sint Urbanus kerk

Pastorie R.K. kerk

Eetcafé Lotgenoten

Stationsplein

Voor informatie over historisch Duivendrecht:

Stichting Oud-Duivendrecht
Ans Quirijnen-Cocx, secretaris
E st.oud-duivendrecht@planet.nl
T 0206992574